

ענישה בתיקי סחר בנשים ועבירות נלוות בשנת 2005

"מוקד סיוע לעובדים זרים" בשיתוף עם הקליניקה למאבק בסחר בנשים באוניברסיטה העברית, ערך סקירה של הפסיקה בעבירת הסחר בנשים וכן בעבירות נלוות במהלך שנת 2005.¹ נבדקו גזרי דין משלושה מקורות:

- א. פסיקה שפורסמה במאגרים המשפטיים השונים.
- ב. פסיקה שפורסמה באתר הדוברות של בתי המשפט.
- ג. פסיקה שהועברה לידי מתנדבי המוקד מגורמים נוספים.

ניתוח הפסיקה התבסס על 25 גזרי דין בהליכים פליליים, 61 החלטות נוספות בהליכי מעצר, ארבעה פסקי דין בהליכים מנהליים, ושני פסקי דין בבתי הדין לעבודה, שניתנו במהלך שנת 2005. הפסיקה מורה על התקדמות במערכת המשפט בשנה זו ביחסה לעבירת הסחר, אם כי המצב עדיין טעון שיפור ניכר.

חלוקת תיקים לפי מחוזות

מבין 25 גזרי דין הפליליים שניתנו בבתי המשפט המחוזיים בישראל בשנת 2005 ופורסמו, הרוב נדונו בבית המשפט המחוזי בתל אביב (15), ומספר נמוך יותר של תיקים נדון בבית המשפט המחוזי בבאר שבע (5) בירושלים (3) ובחיפה (2).

רף הענישה

פסיקת בתי המשפט בשנת 2005, כמו זו של שנת 2004, מורה על עליה ברף הענישה הנגזר על סוחרי נשים.² עם זאת, הענישה עדיין רחוקה מן הרף המקסימאלי הקבוע בחוק העונשין. קשה לקבוע ממוצע ארימטי מדויק, בשל העובדה שכל כתב אישום כולל עבירות שונות, וכתבי אישום רבים משתנים במהלך הסדרי טיעון במסגרתם מומרים האישומים, אך הענישה נעה בין ארבעה חודשי מאסר על עבירת סיוע בהבאת אדם לידי עיסוק בזנות (לאחר הסדר טיעון)³ לבין 18 שנות מאסר שהוטלו על נאשם בגין קשירת קשר, סרסרות למעשי זנות, החזקת מקום לשם זנות, סחר בבני אדם לעיסוק בזנות, כליאת שווא, סיוע לכניסה

¹ דוח זה נכתב על ידי עו"ד נעמי לבנקרון, יועצת משפטית בנושא סחר בנשים במוקד סיוע לעובדים זרים. המסמך נכתב בסיועה של עידן חיללי, מתנדבת המוקד, וכן בסיועה של הקליניקה למאבק בסחר בנשים באוניברסיטה העברית.
² בשנת 2004 מצאנו כי העונש הממוצע היה שש שנים בפועל ושנתיים על תנאי; עם זאת, בישיבת וועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים, בראשותה של חברת הכנסת גלאון, נמסרו נתונים שונים על ידי השופט אלון גילון, סגן מנהל בתי המשפט: בשנת 2002 נסתיימו 28 תיקים שממוצע העונש בהם היה 26 חודשים; ב-2003 הסתיימו 32 תיקים, ממוצע העונש היה 49 חודשים; ב-2004 הסתיימו 51 תיקים, ממוצע העונש היה 48 חודשים; עד חודש מאי 2005 הסתיימו 20 תיקים וממוצע העונש בהם היה 52 חודשים.
³ פה 1151/03 מ"י נ' בונפיל ואח' (גזר דין מיום 20.1.2005)

לארץ שלא כחוק, אינוס, העלבת אדם במקום ציבורי, תקיפה, חטיפה לשם חבלה או עבירת מין.⁴ עונש המאסר נע בין 5-6 שנים.

הסדרי טיעון

רק ב- 8 תיקים מבין 25 גזרי דין שנבדקו בבתי המשפט המחוזיים לא היו הסדרי טיעון. גם השנה, כמו בשנה שעברה, נראה כי במספר רב של תיקים הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שבו נקבע כי עבירת הסחר תמחק מכתב האישום.⁵ בממוצע, במסגרת הסדרי טיעון, נקבע עונש של כארבע שנים, וללא הסדר טיעון עמד העונש על קרוב לשבע שנים.

יש להניח, כי הסדר טיעון משרת את האינטרס של הנאשמים בעבירת הסחר, שכן בצידה של עבירה זו קבוע עונש שהוא רבע מן העונש המקסימאלי הקבוע בחוק. כפי שהמלצנו בדוח מן השנה החולפת, החוק הקובע ענישת מינימום הינו יעיל וחשוב, ולכן ישנה חשיבות רבה לאכיפתו בשטח. קרי, גם כאשר מגיעים הצדדים להסדר טיעון, יש להנחות את הפרקליטות שלא למחוק עבירה זו דווקא מכתב האישום, ובד בבד להקפיד ולדרוש ענישה חמורה, אף במסגרת הסדרי טיעון.

פיצויים

ס' 77 לחוק העונשין מאפשר הטלת תשלום פיצויים על הנאשם, משהורשע. על פי הנחיות פרקליטות המדינה יש לבקש תשלום פיצויים למתלוננות בתיקי סחר, בשים לב לנסיבות המיוחדות בכל תיק ותיק.⁶ בפועל, לא בכל התיקים מתבקשים פיצויים, לעתים הם מתבקשים אך בשפה רפה, ולעתים הפרקליטות מבקשת פיצויים, אך בית משפט בוחר שלא לפסוק פיצויים למתלוננות. על פי נתוני מקלט "מעגן", בו שוהות קורבנות סחר במהלך עדותן, רק לכמחצית מן הנשים שהעידו, או שהיו אמורות להעיד בשנת 2005 (סך הכל- 13 נשים), נפסקו פיצויים.⁷ עבור 14 נשים הסתיים ההליך ללא כל פיצוי שהוא. בנושא הפיצויים, ברצוננו להדגיש את הנקודות הבאות:

⁴ פ"ח 966/02 מ"י נ' זגייר (גזר דין מיום 1.5.2005)

⁵ מכיוון שלרוב היו בידניו רק גזרי הדין, ולא כתב האישום המקורי והמתוקן, התקשינו לעתים לדעת באילו מקרים נכללה עבירת הסחר בכתב האישום המקורי. לעתים מצייין בית המשפט מפורשות כי עבירת הסחר נכללה בכתב האישום ונמחקה לאחר הסדר טיעון בין הצדדים.

⁶ הנחיות פרקליטות המדינה, הנחיה מס' 2.2 מדיניות החקירה והעמדה לדין בעבירות זנות וסחר בבני אדם לעיסוק בזנות, סעיף 4 ט להנחיות.

⁷ שתי נשים קיבלו פיצוי של 2000 ₪; שלוש נשים קיבלו פיצוי של 5000 ₪; שתי נשים קיבלו פיצוי של 7,500 ₪; אישה אחת קיבלה פיצוי של 10,000 ₪; תשע נשים קיבלו פיצוי של 15,000 ₪ (המדובר בתשע נשים שהעידו כולן בתיק אחד, בבית המשפט המחוזי בירושלים, ואין לראות בפיצוי זה, שגם הוא נמוך משמעותית מהפיצוי המקסימאלי, כמשקף את הפיצוי המקובל לקורבנות סחר); אישה אחת נוספת קיבלה פיצוי בסכום שאיננו ידוע. בפועל, רק ארבע נשים קיבלו את סכום הפיצוי שנפסק להן לידיהן. הנתונים לקוחים מתוך דוח מסכם של המקלט לקורבנות הסחר בנשים, שפורסם בינואר 2006

א. בתי המשפט עדיין אינם פוסקים פיצויים לכל הקורבנות, אלא רק לחלקו, והקריטריונים לפיצוי אינם ברורים כלל וכלל. רק בתשעה **תיקים** מבין התיקים שנבדקו נפסקו פיצויים למתלוננות, **בסכום כולל** של 346,000 ₪. בעוד שבשנת 2004 נפסקו פיצויים **בסכום כולל** של 238,500 ש"ח. עם זאת, בשנת 2005 שני תיקים העלו באופן משמעותי את רף הפיצוי הנפסק - בעניין זלצקי נקבע כי שני הנאשמים יפצו את המתלוננות בסך של 80,000 ₪,⁸ ובעניין בוסלוביץ' נקבע כי הנאשמים יפצו את המתלוננות בסך של 150,000 ₪.⁹

ב. קיים שוני משמעותי בשיעור הפיצויים הנפסקים לקורבנות סחר בבתי משפט שונים, ובהרכבים שונים, גם כשמדובר בתיקים שהעובדות בהם דומות במידה רבה. כך למשל בבית המשפט המחוזי בתל אביב, דנים שני הרכבים עיקריים בתיקי הסחר: הרכב השופטת סביונה רוטלוי,¹⁰ והרכב השופט טימן.¹¹ בעוד שהרכב השופט טימן פסק לנשים פיצויים בסכומים שנעו בין 5000 - 15,000 ₪ במחצית התיקים שנדונו בפניו, הרי שהרכב השופטת רוטלוי לא פסק פיצויים לנשים **באף אחד** מן התיקים. באחד מן התיקים מצא הרכב רוטלוי לנכון לציין כי "איננו מטילים על הנאשמת קנס או פיצוי למתלוננות, על אף שבמקרים מסוג זה היה ראוי להטילם, שכן הם לא נכללו במסגרת הסדר הטיעון".¹² זאת, למרות שבית המשפט איננו כבול להסדרי טיעון, ולמרות שנפגעות עבירה ישראליות זוכות ליחס שונה לחלוטין בפני אותו הרכב ממש: בשמונה תיקים בגין עבירות מין שונות שנדונו בפני הרכב השופטת רוטלוי (שאינן קשורות לעבירות הסחר בנשים) נפסקו פיצויים בחמישה תיקים, ורף הפיצויים **הממוצע** שנפסק לנשים קורבנות העבירה (שהיו ישראליות במרבית התיקים) היה 47,000 ₪.¹³ נראה כי יש רגליים לסברה שמקור השוני בסכומי הפיצוי הנפסקים היה זהותן של הקורבנות, ולא חומרת העבירה דווקא.

ג. רף הפיצויים רחוק מלשקף את הפיצוי המקסימאלי שמתיר חוק העונשין, העומד על 228,000 ₪. בכל המקרים בהם נפסקו פיצויים, הם נעו בין 2,000 - 15,000 ₪ (בעוד שבשנת 2004 נפסקו פיצויים שנעו בין 3,500 - 35,000 ₪).

⁸ פ"ח 904/03 מ"י נ' זלצקי (גזר דין מיום 1.2.2005). נאשם אחד שילם 15,000 ₪ לכל אחת משתי המתלוננות, והנאשם השני שילם 25,000 ₪ לכל מתלוננת, ובסך הכל נפסק כי הנאשמים ישלמו 80,000 ₪. בפועל, לא שולמו הפיצויים עד היום.
⁹ פ"ח 774/04 מ"י נ' בוסלוביץ' ואח' (גזר דין מיום 20.3.2005). לתשע מתלוננות בתיק זה נפסקו פיצויים בסך 15,000 ₪ כל אחת, ולשתי מתלוננות נפסקו פיצויים בסך 7,500 ₪ כל אחת.
¹⁰ דנה בחמישה תיקי סחר בשנת 2005
¹¹ דן בעשרה תיקי סחר בשנת 2005
¹² תפ"ח 1053/04 מ"י נ' רוימי (גזר דין מתאריך 21.4.05)
¹³ ממצאים אלו מבוססים על בדיקה שנערכה בתוכנה המשפטית "נבו" ביום 12.3.06, והיא כוללת את התיקים הבאים: פ"ח 1090/04 מ"י נ' פלוני, 70,000 ₪ פיצוי (גזר דין מתאריך 7.12.2005); תפ 1130/05 מ"י נ' פלאח 5000 ₪ פיצוי (גזר דין מתאריך 13.11.2005); פ"ח 1247/02 מ"י נ' פאסי, (גזר דין מתאריך 23.6.2005); 10,000 ₪; פ"ח 1011/02 מ"י נ' מיזלייק (גזר דין מתאריך 7.6.2005); 100,000 ₪ פיצוי; פ"ח 1093/04 מ"י נ' פלוני (גזר דין מתאריך 10.2.2005) 50,000 ₪ פיצוי; בתיקים הבאים לא נפסקו פיצויים כלל: פ"ח 1183/04 מ"י נ' דורון טרפוצ'ניק (גזר דין מתאריך 7.7.2005); פ"ח 1004/04 מ"י נ' פלוני (גזר דין מתאריך 20.1.2005); פ"ח 1039/05 מ"י נ' פלוני (גזר דין מתאריך 30.11.2005); (כאן נמנע בית המשפט מפסיקת פיצויים לבקשת המתלוננת).

ד. מוסר התשלומים של סוחרים הנשים הינו ירוד במיוחד, ואף כאשר פוסקים בתי המשפט פיצויים לקורבנות, אין הסוחרים נחפזים לשלם את הפיצויים, ולעתים אין הם משלמים אותם כלל. "מוקד סיוע לעובדים זרים" פנה מספר פעמים לפרקליטות בבקשה כי כאשר מגיעים הצדדים להסדר טיעון הכולל פיצויים, יופקדו הפיצויים בקופת בתי המשפט **בטרם** יינתן גזר הדין, אך הדבר עדיין לא נעשה במידה מספקת, וסוחרים רבים, כאמור, אינם משלמים את הפיצויים שפסק בית המשפט כי עליהם לשלם לקורבנותיהם. בפסק דין שניתן בשבועות האחרונים החליטה הפרקליטות, פעם נוספת, לאפשר לסוחרים לשלם פיצויים בסכום נמוך ביותר (2,500 ₪) ואף זאת-שלושים יום לאחר מתן גזר הדין, ומבלי לבקש כי אם לא ישולמו הפיצויים לקורבנות יוארך מאסרו של הנאשם.¹⁴ בערעור אחר, שהגישה הפרקליטות לבית המשפט העליון על זיכוי סוחר נשים מחלק מן העבירות שיוחסו להם ועל קולת עונשם, לא התייחס הערעור לאי פסיקת הפיצוי בידי בית המשפט המחוזי, ובית המשפט העליון לא מצא לנכון לפסוק פיצויים אלו על דעת עצמו.¹⁵

ה. הכשלים הטכניים הרבים במערכת המשפט, שהיו מנת חלקן של קורבנות סחר שניסו לגבות פיצויים שהופקדו בשנים האחרונות לזכותן בקופת בית המשפט, נפתרו במידה רבה בשנה האחרונה, הודות למאמציה של עו"ד רחל גרשוני, ממדור ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים.

ו. בידי הפרקליטות ובתי המשפט מצויים כספים של קורבנות סחר, אשר סוחרים הפקידו כפיצויים עבורן, אך הפרקליטות איננה מצליחה לאתר את הנשים ולהעביר את הכספים לידיהן. יש ליידיע את משרד החוץ ביחס לזהותן של נשים אלו, על מנת שינסה לאתרן באמצעות ארגון ההגירה הבין לאומי (IOM) וארגונים אחרים המסייעים לקורבנות סחר במדינות המוצא, ולחילופין להעביר את פרטיהן לידי ארגוני זכויות אדם בישראל המטפלים בקורבנות סחר בנשים, על מנת שאלו יצרו קשר עם ארגונים במדינות המוצא למטרה זו.

ז. כאשר סוחר, או אדם הנאשם בעבירות הנלוות לסחר אינו מצוי במעצר עד תום ההליכים, ומפקיד ערבות לצורך הבטחת התייצבותו למשפט, יש ליצור הליך מהיר, אשר יאפשר, בעת מתן גזר דין הכולל פיצויים לקורבנות, חילוט הערבות והעברתה באופן ישיר לנשים עצמן.

קנס

¹⁴ ת"פ 1090/05 מ"י נ' שמלאשווילי (גז"ד מיום 21.2.06).
¹⁵ ע"פ 10545/04 מ"י נ' אלדנקו ואח' (פסק דין מיום 6.2.06).

בנוסף על כל עונש המוטל על נאשם במשפט פלילי, יכול בית המשפט, על דעת עצמו או לבקשת התביעה, להטיל על הנאשם קנס, המועבר, עם תשלומו, לידי המדינה.¹⁶ מבין 25 גזרי הדין שנבדקו, נמצא כי ב-11 תיקים הוטל על 17 הנאשמים בתיקים אלו לשלם קנסות לקופת המדינה. מרבית סכומי הקנסות נמוכים למדי, אם נפסקים בכלל, והסתכמו בשנת 2005 ב-260,000 ש"ח. בשנת 2004 עמד הסכום הכולל של הפיצויים על 216,500 ₪.

הטלת קנס בעבירות הסחר בבני אדם הינה בעייתית, לטעמנו. הכספים המצויים בידי סוחרי הנשים הופקו מלכתחילה על חשבונן של הנשים; ולכן, כספים שמושגים מסוחרי נשים צריכים לעבור לקרן מיוחדת המיועדת לשיקום הנשים והושטת סיוע נוסף, ולא לידי המדינה.

כמו כן, תמוהה בעינינו העובדה כי **בשבעה תיקים בית המשפט מצא לנכון לפסוק מאסר תחת קנס שלא ישולם, בעוד שבכל המקרים בהם נפסקו פיצויים נמנע מלעשות כן, והותיר, למעשה, את תשלום הפיצויים לשיקול דעתו האישי של הסוחר.**

חילוט

ס' 39 לפקודת סדר הדין הפלילי קובע כי בנוסף לכל עונש אחר, יכול בית המשפט לצוות על חילוט חפץ שיש יסוד סביר להניח שנעברה בו עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה.¹⁷ צו חילוט יכול להינתן לפי החלטת בית משפט, או לבקשת תובע. כמו כן, חלק נכבד מחוק ארגוני פשיעה קובע הסדר חילוט מחמיר, ובין השאר יוצר הסדר של 'חילוט חובה', אשר על מנת לחרוג ממנו, בכתבי אישום שהוגשו לפי חוק זה, יזדקק בית המשפט לנימוקים מיוחדים.¹⁸

השימוש בחילוט אמנם גבר בשנה החולפת, אך עדיין מדובר במספר מועט ביותר של תיקים: בעוד שבשנת 2004 נעשה בו שימוש רק בשני תיקים, הרי שבשנת 2005 נעשה בו שימוש בשישה תיקים. בתיקים אלו בסך הכל חולטו כ-220,000 ₪ ושני רכבים. עיקר הסכום שחולט, 200,000 ₪, נפסק בתיק אחד.¹⁹

השימוש הדל שנעשה באמצעי החילוט בפסיקה, ביחס לעבירה שהינה כלכלית מעיקרה, הינו תמוה; זאת, במיוחד אם תילקח בחשבון העובדה שהותרת כספים בידי הסוחר, מעבר להיותה בלתי צודקת לחלוטין, מאפשרת לו לרכוש נשים חדשות נוספות, ולהמשיך לנהל את הסחר בהן מן הכלא או לאחר שחרורו. על

¹⁶ ס' 61-71 לחוק העונשין, התשל"ז 1977

¹⁷ פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר והיפוש) (נוסח חדש) תשכ"ט 1969

¹⁸ חוק מאבק בארגוני פשיעה, תשס"ג-2003. בהיותו של חוק זה חדש יחסית, יש להניח שטרם הוגשו כתבי אישום רבים המבוססים עליו.

¹⁹ פ"ח 774/04 מ"י נ' בוטלוביץ (גזר דין מיום 20.3.2005)

הפרקליטות להגיש בקשות חילוט רבות יותר, ובין אם תוך שימוש בסעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי, ובין אם תוך שימוש בחוק ארגוני פשיעה, ועל בתי המשפט לכלול רכיב זה בענישה במידה מוגברת.

לטעמנו, אף נכסים הנתפסים במהלך חילוט, אינם צריכים לעבור לכיסה של המדינה, ויש לעשות בהם שימוש לצורך שיקום הקורבנות, ותשלום פיצוי על הסבל שעברו.

הליכים פליליים כנגד עובדי מדינה בעבירות הקשורות לזנות וסחר

בשנת 2005 נידונו שלושה תיקים אשר עסקו במעורבותם של עובדי מדינה בתעשיית הזנות והסחר בנשים. בשניים מן התיקים הורשעו הנאשמים בעבירות של שוחד,²⁰ ובשלישי נידונה הרשעתו של שוטר בעבירת ביצוע מעשה מגונה תוך הפעלת אמצעי לחץ.²¹

מעורבותם של עובדי מדינה בעסקי זנות וסחר בבני אדם צריכה לשמש נסיבה מחמירה בשפיטת מקרים אלה, הן ברמת ההתייחסות המילולית אליהם והן ברמת הענישה. עמדה ערכית זו אינה משתקפת במקרהו של אסלטי,²² אשר נידון לשישה חודשי מאסר, אותן ירצה כעבודות שירות, על עבירת שוחד שעונשה המרבי הוא שבע שנות מאסר.²³ תפקידן של הרשויות בכלל, והמשטרה בפרט, במאבק בסחר בנשים הוא מרכזי; ועובדי רשות העושים שימוש במעמדם מחבלים במאבק בסחר בבני אדם, לא כל שכן מרחיקים עדות פוטנציאליות ומחלישים את הסיכויים לשיתוף פעולה בין הרשויות לבין קורבנות סחר.

פרסום שמות קורבנות הסחר

בתי המשפט הנהיגו לאחרונה מדיניות אחידה של הימנעות מפרסום שמותיהן של קורבנות הסחר בפסקי הדין. אנו מברכים על שינוי חשוב זה, ומקווים כי ימשך גם בעתיד. עם זאת, יש לציין כי במהלך השנה החולפת פורסמו שמותיהן המלאים של קורבנות סחר בשמונה תיקים שונים.

פסיקת בית הדין לעבודה

²⁰ ע"פ 2218/02 מ"י נגד בוזגלו (פסק דין מיום 21.9.2005) דן בהרשעת פקח עירוני בלקיחת שוחד ממנהל בית בושת, בעבור העלמת עין משטרתית מהמקום, ת"פ 4031/04 מ"י נגד אסלטי (גזר דין מיום 7.3.2005) דן בהרשעתו של שוטר, חייל מג"ב, בשוחד, מרמה והפרת אמונים, לאחר שזה נהג לאלץ נשים שעסקו בזנות לקיים עמו יחסי מין.

²¹ ת"פ 1565/04 מ"י נגד שר-טוב (החלטה מיום 5.5.2005). בכתב האישום תוארו מעשיו של שוטר אשר ביצע מעשה מגונה באישה שהועסקה בזנות, תושבת מדינה זרה. אותה אישה נאלצה לקיים מגע מיני עם השוטר, כאשר האחרון גרם לה להאמין כי תימצא בסכנת גירוש מן הארץ אם תסרב לו.

²² ת"פ 4031/04 מ"י נגד אסלטי (גזר דין מיום 7.3.2005), מוזכר למעלה.
23 סעיף 290 לחוק העונשין קובע כך: (א) עובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו - מאסר שבע שנים... (ב) בסעיף זה "עובד ציבור" - לרבות עובד של תאגיד המספק שירות לציבור".

בשני פסקי דין שניתנו על ידי בית הדין לעבודה בשנה החולפת, נפסקו סכומים גבוהים לשתי קורבנות סחר שהגישו תביעה כנגד סוחריהן.²⁴ בניגוד לעמדתנו בנושא זה בשנים הראשונות לפעילותנו, אנו סבורים כי אין להגיש תביעות של קורבנות סחר בבית הדין לעבודה, שכן זנות המתנהלת במסגרת סחר בבני אדם איננה עבודה, כי אם עבדות. לטעמנו רצוי לעשות שימוש בתביעה אזרחית נגרת לפלילים או בתביעה נזיקית, ולהמנע משימוש בבתי הדין לעבודה.

פסיקת בתי המשפט המנהליים

בתי המשפט המנהליים עסקו בשנה החולפת באופן אינטנסיבי יותר מבעבר בקורבנות סחר שביקשו אשרות שהיה בישראל מטעמים שונים. למיטב ידיעתנו, הוגשו ארבע עתירות מנהליות בעניין זה.²⁵ מבלי להיכנס לפרטיה של כל עתירה ועתירה, ניתן לומר כי תפיסת הערכאות המנהליות ביחס לנשים היתה אינסטרומנטאלית גרידא. שיקולים הומניטאריים לא נשקלו ברצינות הראויה להם, והשאלה היחידה שנתפסה כרלבנטית היתה האם הרשויות זקוקות לנשים לצורך עדותן, אם לאו. כך למשל בעניין גרסימובה,²⁶ קבע בית המשפט כך:

"אין חולק כי העותרת נכנסה לישראל, בין מרצונה ובין שלא מרצונה, שלא כדין. הכניסה לישראל היתה בהסתננות דרך מצרים. העותרת כבר העידה במשפט הפלילי שנערך נגד הסרסור שהחזיק בה ולענין זה הושלמה משימתה..."

חוק נפגעי עבירה התשס"א – 2001 איננו מסייע לעותרת ואין כל קושי לממש את הזכויות המנויות בו מכח הוראות סעי' 8 ו-17 עליהן היא נסמכת, גם כאשר היא נמצאת מחוץ לישראל. המשיב הצהיר כי היה והעותרת תבקש להיכנס לישראל לצורך ההליך הפלילי או ההליך האזרחי שבדעתה לנקוט, היא תוכל לבקש לעשות כן ובקשתה תיבחן בהתאם לנהלים. נקיטת הליכים משפטיים אין בה כשלעצמה להביא להארכת שהותו של אדם בישראל. התביעה יכולה להיות מוגשת באמצעות נציג ואם כאמור יזדקק ביהמ"ש לעדותה, לא תהיה מניעה לאפשר לה להיכנס לישראל לצורך כך.

החלטה זו למעשה קובעת כי מכיוון שהאישה העידה, ו"הושלמה משימתה", אין עוד צורך בנוכחותה כאן. כמו כן בית המשפט קובע כי אם האישה שהתה בישראל שנתיים לאחר בריחתה מהסוחר, די בכך, ומתעלם

²⁴ עב 4634/03 מולדובנובה נ' סלסברסקי ואח' (פסק דין מיום 11.7.05); ע"ב (ת"א) 1528/05 פיזיובה נ' נורמטוב ואח' (פסק דין מיום 26.1.06)

²⁵ עת"מ (ת"א) 1293/05 בורדינה נ' משרד הפנים (פסק דין מיום 7.6.05); עת"מ 1441/05 גרסימובה ואח' נ' משרד הפנים (פסק דין מיום 26.7.05); עת"מ 1101/05 פוצלויקו נ' משרד הפנים (פסק דין מיום 13.4.05); עת"מ 640/05 פלוגית נ' משרד הפנים (פסק דין מיום 23.11.05)

²⁶ לעיל

מכך שקורבן הסחר לא זכתה לכל שיקום שהוא בתקופה זו. כן מתעלם בית המשפט מקשיים שאותם מציב משרד הפנים בפני קורבנות סחר בפרט, מהגרי עבודה בכלל, המעוניינים לשוב לישראל לצורך תביעה אזרחית, ובעיקר הערבות הגבוהה הנדרשת, וכן מחירו של כרטיס הטיסה, שלרוב אינו מצוי בהישג ידה.

סיכום

פסיקת בתי המשפט בעבירת הסחר בשנת 2005 מורה כי נמשכת ההתקדמות ביחס להבנת העבירה בכל המערכות- במשטרה, בפרקליטות ובבתי המשפט, אך זו נעשית עדיין בצעדים זהירים ומהוססים. לכן, יש להמשיך ולשפר את האמצעים הננקטים ברשויות האכיפה השונות, ובין השאר אנו ממליצים על נקיטתם של צעדים אלו:

- א. הכשרה לשופטים בנושא הסחר בבני אדם, שתוענק לכל שופט ושופט במערכת המשפט. ההכשרות שניתנות כיום בנושא זה לעובדי רשויות האכיפה מעטות, ורובן מתרכזות בחודשים דצמבר-פברואר, קרי החודשים בהם נדרשת מדינת ישראל לדווח לארצות הברית על פעילותה בנושא הסחר. יש לערוך הכשרות מעין אלו לאורך כל השנה, ולחייב את כל השופטים לעבור אותן.
- ב. אף כאשר מגיעים הצדדים להסדרי טיעון, על הפרקליטות לדרוש ענישה מחמירה במידת האפשר בנסיבות העניין, ולהמנע ממחיקת עבירת הסחר מכתב האישום, אשר עונש מינימום מונח בצידה.
- ג. סכום פיצוי מקסימאלי לקורבנות הסחר בכל תיק צריך להיות נקודת המוצא, ורק במקרים מיוחדים יש לסטות מרף זה. מכיוון שעבירת הסחר הינה עבירה כלכלית מעיקרה, יש לוודא כי הכספים המופקים מן הסחר לא יישארו בכיסי הסוחרים, ולא יעברו לידי המדינה בדמות קנסות, אלא יגיעו לידי הקורבנות.
- ד. יש לוודא כי בהסדרי טיעון הפרקליטים יקדישו תשומת לב לנושא הפיצויים לקורבנות, וידרשו סכומים כאמור לעיל, שישולמו עוד בטרם יקבל הסדר הטיעון תוקף של גזר דין.
- ה. יש לעשות שימוש רב יותר באמצעי של חילוט רכושם של סוחרי נשים, על מנת לגדוע את התשתית הכלכלית של תעשיית הסחר.
- ו. על הסיוע המשפטי להגיש תביעות בשם קורבנות סחר לבתי המשפט בהליכים נזיקיים, ולא בבית הדין לעבודה.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

המרכז לחינוך משפטי קליני
לזכויות אדם ולאחריות חברתית

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם
בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'